

PASAULES DABAS FONDA DABISKĀS GANĪŠANAS ATBALSTA PROGRAMMA

Lielie zālēdāji (savvaļas zirgi, tauri un sumbri) ir neatņemama Latvijas dabas sastāvdaļa, par to liecina arheoloģiskie atradumi un latviešu tautasdziesmas. Taču šobrīd jau vairākus gadsimtus lielie zālēdāji kopā ar dabiskajām pļavām ir praktiski izzuduši no Eiropas dabas. 40% no Latvijas reto un izzūdošo augu sugām ir tieši pļavu augi. Dabiskās pļavas aizņem mazāk par 1% no Latvijas teritorijas. Vēsturiski lielie zālēdāji veicināja dabisku pļavu un mozaīkveida ainavu pastāvēšanu. Mūsdienās vairums dabisko pļavu ir pārveidotas tīrumos un zālājos, kurās šie dzīvnieki vairs nav sastopami. Tā ir cilvēka veidota kultūrainava, kurā augu un dzīvnieku valsts ir nabadzīga un vienveidīga. Cilvēka lauksaimnieciskā darbība nodrošina tikai ainavas atklātumu, bet ne dzīvās dabas daudzveidību tajā.

1999. gadā Pasaules Dabas Fonds uzsāka lielo zālēdāju atjaunošanas programmu. Pasaules Dabas Fonda mērķis ir atgriezt Latvijas dabā trīs lielo zālēdāju sugas:

1. Savvaļas zirgus;
2. Taurus;
3. Sumbrus.

Pasaules Dabas Fonds ir pārliecināts, ka nākotnē Latvijas sabiedrība iemācīsies sadzīvot ar lielajiem zālēdājiem un šie skaistie dzīvnieki, atkal, kļūstot pa Latvijas ārēm, priecēs cilvēkus un veicinās dabas atjaunošanu un saglabāšanu nākamajām paaudzēm.

Lielo zālēdāju populāciju atjaunošana dabā prasīs izmaiņas gan dabas aizsardzībā, gan lauksaimniecības politikā un praksē.

Ieguvumi savvaļas lielo zālēdāju saimniecību īpašniekiem:

- Ekotūrisma attīstības iespējas;
- Lieliska alternatīva tradicionālai lauksaimniecībai;
- Iespēja atbalstīt dabisko noganīšanu, dabas aizsardzības nolūkos;
- Ieguldījums dabas aizsardzībā, atjaunojot dabiskās pļavas ar tajās izzūdošajiem aizsargājamiem augiem;
- Vides izglītība;
- Atpazīstamība vietējā un valsts mērogā.

Prasības zemes īpašniekam vai lietotājam:

- ✓ Minimālā zemes platība ir 40 ha (vidēji vienam zirgam nepieciešama 5–6 ha liela zemes platība, lai visu gadu izdzīvotu bez piebarošanas);
- ✓ Zemes gabalam jābūt ar mozaīkveida ainavu (mežs, pļavas, piekļuve pie ūdens tilpnes vai tekoša ūdens);
- ✓ Prioritārās savvaļas zirgu ganību izveides vietas:
 - lauksaimniecībā neizmantojamās zemes,
 - privātās zemes, kas atrodas aizsargājamās dabas teritorijās (dabas parki, aizsargājamie ainavu apvidi, nacionālie parki utt.),
 - upju palienes,
 - ezeru piekrastes;
- ✓ Jābūt sakārtotai izvēlētajai zemes īpašuma juridiskai dokumentācijai (piem., zemei jābūt reģistrētai zemes grāmatā vai ja īpašums tiek nomāts ir jābūt nomas līgumam ar zemes īpašnieku);
- ✓ Dabiskās ganīšanas teritorijās nav pieļaujama cita saimnieciskā darbība, kas saistīta ar dabas resursu ieguvu (lauksaimniecība, mežizstrāde, medības) aploka teritorijā;
- ✓ Dabiskās ganīšanas teritorijās nav pieļaujama citu mājlopu ielaišana un ganīšana (izņemot sumbrus un taurus);
- ✓ Dabiskās ganīšanas teritorijās nav pieļaujama dzīvnieku piebarošana;
- ✓ Dabiskās ganīšanas teritorijās apmeklētāji ir jākontrolē, lai izvairītos no dzīvnieku piebarošanas un citiem nevēlamiem nelaimes gadījumiem;
- ✓ Jābūt vēlmei popularizēt dabiskās noganīšanas idejas sabiedrībā;
- ✓ Zemes īpašniekam vai zemes lietotājam jāiekārto dabiskās ganīšanas teritorija:
 - jāiegādājas un/vai jāuzstāda aploka žogs;
 - jāapmāca gidi, kas vadītu ekskursijas attiecīgajā teritorijā;
 - vietai jābūt orientētai uz ekotūrisma (piem., viesu māja, tūristu uzņemšanai un pakalpojumu sniegšanai piemērota vide);
 - iespēja nākotnē paplašināt teritoriju, pieaugot dzīvnieku skaitam;
 - jāvienojas ar valsts un/vai pašvaldību institūcijām par visām nepieciešamajām atļaujām;
 - jāvienojas ar pieguļošo zemju īpašniekiem un/vai lietotājiem par šāda veida zemes izmantošanu.

Pasaules Dabas Fonda pienākumi:

- ✓ Piegādāt savvaļas zirgus;
- ✓ Nodrošināt konsultācijas par dabas aizsardzības pasākumiem un ganību ierīkošanu;
- ✓ Nodrošināt projekta reklāmu un citas videi draudzīgas sadarbības iespējas;
- ✓ Sniegt informatīvu un izglītojošu atbalstu.